

79732

79732

MOHÁCS

MEGYEI VÁROS
IPARTESTÜLETÉNEK
< TÖRTÉNETE. >

1889-1939.

ÍRTA:
PATAKI JÓZSEF
IPARTESTÜLETI JEGYZŐ.

79732

MOHÁCS MEGYEI VÁROS
IPARTESTÜLETÉNEK
TÖRTÉNETE
1889 — 1939.

Írta:
PATAKI JÓZSEF
ipartestületi jegyző

181 869

FRIDRICH OSZKÁR MOHÁCS

Előszó.

Múlnak az évek és minden egyes fejünk felett elfutó év rajtunk hagyja a maga nehéz súlyát. Van, aki e reánehazedő súlyokat rövidebb, van, aki hosszabb ideig bírja, de a végső eredmény mindig ugyanaz: az összeroppanás. Ez az emberre vonatkozik. Más azonban a testületek élete. Egy testület, mint pld. a Mohácsi Általános Ipartestület, törvényes intézkedés folytán kelt életre és csak ily módon szűnhetik az meg. Megszűnhetik ez ilyképen akkor, amikor már szükségtelemmé válik, vagy ha helyette egy elgondolás szerinti jobbát létesítenek. Ötven év előtt megalakított ipartestületek, bár több változáson estek keresztül, még ma is működnek, fennállanak. Ötven év óta áll fenn a mi Testületünk is és ennyi időn keresztül igyekezett — törvényes keretek közt — tagjainak érdekeit szolgálni. Ötven év nagy idő emberi életünkben, amiért már magában is érdemes megemlékezni, de kötelesség is; érdemekben gazdag elődeink önzetlen munkássága és annak közelebbi megismerése érdekében.

Bennünket, a most élő mohácsi iparosságot ért az az öröm, hogy habár a mai bizonytalan helyzetre való tekintettel szerény keretek közt is, de mégis megemlékezhettünk Testületünknek, a Mohácsi Általános Ipartestületnek 50 éves fennállásáról.

A külpolitikai helyzet bizonytalansága, mely minden percben kirobbanthatja hatalmas nemzetek közt a háború borzalmaait és az az örömteljes esemény, hogy elszakított testvéreink egy részét a Felföld és Ruszinszko visszacsatolásával ismét magunkhoz ölelhetjük, nagyon sok iparos testvérünket szólított el otthonától és műhelyétől azért, hogy szeretett hazánk iránti kötelességüket teljesítsék.

Ezek a történelmi események és az abból adódó körülmények kényszerítették bennünket arra, hogy ezt az ünnepélyes

formában megemlékezésre méltó évfordulót szerény keretben, magunk közünnepeljük, illetőleg emlékezzünk arról meg.

Vázolt idők miatti kényszerűség dacára, mégis szükségesnek véltük, hogy Testületünk 50 éves fennállásának megemlékezése alkalmából ezt a könyvet megírassuk és hogy azt tagjainkhoz juttassuk, mert nemcsak hálaérzetből kötelességünk elődeink becsületes szándékú munkásságáról megemlékezni, de mert elolvasva e könyvet, megelevenedik előttünk e Testület gyermekora, majd fokozatos fejlődése haladása és egyéb oly események megismerése, amelyekből következtetve tanulságot vonhatunk le a jövőre, a jövőben követendő eljárásunkra vonatkozólag is.

Az elmúlt évek történetét e könyvből megismerhetjük, azt azonban, hogy mit hoz a jövő, azt csak a jó Isten tudja. Bár próféta nem vagyok, de mégis egy szebb, egy boldogabb idők elkövetkezését vélem látni, még pedig nemcsak egy emberibb és igazságosabb új gazdasági rendszer szükségzerű életbelépése miatt, de a mai, különösen fiatalabb iparostársaim életfelfogása, világnézete, ipari felkészültsége, törekvése az összetartás megértés szükségességének felismerése miatt látom azt bekövetkezni. Azért tehát, amikor e könyv olvasását és e könyvből merithető tanulságok megismerését összes iparostársaim szíves figyelmébe ajánlom, mégis különös bizalommal és szeretettel fordulok szavaimmal az ifjabb iparossághoz, mint a helyi iparosság jövő sorsának irányítóihoz, vezetőihez, arra kérve őket, hogy mindazokat a tulajdonságaikat, amelyeket fentebb említettem és amelyeket bennük feltételezek, az úgy az ipari, mint a társadalmi életben, minden erejükkel, tudásukkal juttassák érvényre. Kérem ezt tőlük nemcsak azért, mert ha ez nem következne be, úgy engem fájdalommal csálódás érne, de legfőképpen azért, hogy az ilyképpen működésükkel sikerüljön a magyar iparosságot arra a gazdasági és társadalmi helyre juttatni, melyet az, e tulajdonságainál fogva, jogosan megillet.

Ötven évküzöbét átlépve, Isten segítő áldását kérve, azzal az elkövetkezéssel szándékkal haladjunk tovább elődeink által kitaposott, de még mindig nehezen járható úton, hogy egymást megértve, szerető összetartásunkkal eredményesen dolgozhassunk ezen útnak olyképpen kiépítésén, hogy az általunk teljesített munka oly mérvben legyen honorálva,

hogy abból családunk és magunk tisztességes megélhetését, valamint öreg napjaink gondtalan nyugalmát biztosíthassuk.

Mohács, 1939.

SCHMIDT LAJOS

ipartestületi elnök

ÜNNEPI BESZÉD.

Elmondta: DR. BARTÓK LAJOS iparhatóság biztos,
a mohácsi ipartestület 50 éves fennállása alkalmából tartott rendkívüli előljárósági ülésén.

Igen Tisztelt Elnök Úr!

Tekintetes Elöljáróság!

Kedves Magyar Iparostestvéreim!

A Mohácsi Általános Ipartestület előljárósága ünnepet ül ma, örömnünnepet. A mai súlyos, komoly és vészterhes időkben szerényen, csendben, csak szigorúan a családban ünnepeljük félszázados Ipartestületünket.

De annál bensőségesebb, annál melegebb ez az ünnepség, minél szerényebb, minél családiasabb. Valahogy úgy vagyunk vele, mintha Édesanyánk születésnapját ünnepelnők, Édesanyánkét, akinek annyi mindent köszönhetünk, aki táplált, nevelt bennünket, megtanított beszélni, járni és imádkozni.

Ilyen édesanyja a mi Ipartestületünk a mi iparosainknak. Féltő gonddal örködik az iparosokat megillető jogok felett. Figyelmeztet a törvényt szabta kötelességekre, táplálja bennünk a szebb jövőbe vetett hitet és biztos kézzel vezet a mai rendeletűtvesztők berkeiben.

S íme, a mi édesanyánk, a mi Ipartestületünk 50 esztendő!! Hogyne örülnénk mi előljárók s hogyne ünnepelnők boldog örömmel a mai napot.

Az idő végtelen gépezete az igazi perpetuum mobile. A kezdettől örökké mozgó kerék megállás nélkül halad s forog. Rohan az idő gépezete. A végtelen homokórából lefolyt pár szem homok s máris elröppent 50 esztendő. Milyen hamar, milyen tüneményes gyorsan szalad az idő.

Rohan, vágat és mines megállás! Suhannak az évek, évtizedek s máris elszaladt egy fél évszázad.

Az idő végtelenjében egy pillanat, az életben egy emberöltő s egy egyesület életében jelentős határkö ez az 50 esztendő. Határkö, amelynél meg kell állnunk s visszapillantva az elmúltakra, az egymásután feltörő gondolatainknak szabad folyást kell engednünk, hogy hadd zuhogjanak lelünkre a múltnak emlékei!

50 esztendő!

Mennyi öröm, mennyi bánat, mennyi könny, mennyi szenvedés, mennyi vér, mennyi halál fűződik ehhez az 50 évhez!

Emlékezzünk!

Amikor Ipartestületünk megszületett és gyermekecipőkhöz járt, a boldog béke áldásait élvezték a szorgalmas, dolgos magyar kisiparosok.

Aki dolgozni akart és szorgalmas volt, az boldogan, békességben élhetett, nem voltak kenyérgondjai és ha akart, kis vagyonkát is gyűjthetett, amivel öreg napjait biztosította.

Akkor még nem igen törődtek az öregségi biztosítással. Akkor még ismeretlen fogalom volt a kontárkérdés, a konkurrencia és a tisztességtelen verseny.

Hisz mindenkinek jutott jó nagy darab puha, fehér, drága magyar kenyér!

Ki törődött akkor azzal, hogy mennyit keres, mennyit dolgozik a másik! Volt munka elég, mindenki örült, ha a saját dolgát rendesen és jól elvégezhette.

Ez az állapot tartott egészen 1914. évig! Ekkor jött a nagy világégés!

A pokol rossz szellemei mind kiszabadultak. Megrohanták a hosszú békében elpuhult emberiséget és pusztított, aratott a nagy kaszás: a halál!

Vérgőz ült a szerencsétlen világ felett. Megállt az alkotó munka, a kalapács helyett a puská és a szurony került az azelőtt dolgos kezekbe. Eltűnt, elmúlt a máskor annyira kedves: „imádkozzál és dolgozzál!” jelszó és helyébe mindenütt ez hangzott: ölni, ölni és pusztítani! Így tartott ez négy esztendeig! Hány derek jó iparostársunk maradt örökre a vérmezőkön, gyászbaborítva családot, hitvest, gyermekeket, jóbarátokat és szaktársakat.

Hányan jöttek haza a régi kedves pajtások közül, olyanok, akik azelőtt olyan nagyon-nagyon szerettek dolgozni.

Igen ám, de a haretéren maradt a félkezük, féllábuk, a szemükvilága s hányan, de hányan vannak, akik soha, de soha nem folytathatták továbbé azt az ipart, ami azelőtt nekik kenyeret adott s amelyiket olyan nagyon szerettek.

Nagyon jól tudjuk kedves Iparostestvéreim, hogy a ránk erőltetett trianoni béke sem hozott javulást az iparosság életében. Sőt, sokkalta rosszabbra fordult a világ. A Csonkaország kicsi lett ahhoz, hogy minden lakójának gondtalan megélhetést nyújtson. Fellépett a munkanélküliség. S hiába volt valakinek véres csatákban megedzett két erős karja, nem dolgozhatott, mert nem volt munka. Az átkos emlékü kommunizmus csak rontott a helyzeten.

A háború utáni zavaros időkben kellett megismerkednünk a kontárkodás, a piszkos konkurrencia és a tisztességtelen verseny fogalmával.

Mennyi keserves év múlt el ismét! Az előretörő gyár-
ipar elnyeléssel fenyegette a kisipart. A konjunkturális viszonyok tönkretették az iparostársadalmat.

Nem volt munka, nem volt pénz! Jött az adósság! Igen ám, de a kamat együtt evett a gondoktól barázdált arcú kisiparossal. El kellett kótyavetyélni a nehéz, verejtékes munka árán szerzett kis családi házat, szőlőt és egyéb vagyontárgyakat!

Mennyi értékes nemzeti vagyon ment veszendőbe!

Mennyi szorgalmas, derék iparos jutott ekkor koldusbotra!

Lassan, nagyon lassan indult meg a konszolidáció. Megindult az építő munka, de nem oly mértékben, mint amilyenre szükség lett volna. Mégis, mégis kezdtünk már belejönni a békés kerékvágásba és az elmúlt évben édes hazánk is megnövekedett a visszacsatolt Felvidékkel, úgy, hogy minden reményünk megvolt a békés fejlődésre.

A legutóbbi világpolitika azonban megint nyomasztó felhőket terelt Európa égboltjára s hogy a vihar hazánk felett is átvonul-e, avagy kikerüli sokat szenvedett országunkat, azt ma még nem tudjuk. Mindenesetre bízunk a magyarok Istenében, aki nem hagyta el az ő népét sohasem!

Íme, ez volt az 50 év perspektívája!

Ipartestületünk is keresztül ment a sok jó után a sok rosszon s ma, amikor 50 éves születésnapot ünnepelünk, lássuk, hogy milyen tapasztalatokat szűrhetünk le magunknak testületünk 50 éves fenállása alkalmából.

Ha az ipar fejlődését a történelem legelső lapjaitól kezdve végigtanulmányozzuk, akkor azt tapasztaljuk, hogy a legrégebbi korban az iparnak igen alárendelt szerepe volt a nemzetek életében. Érthető ez, hisz akkor csak a harcosok jöttek számításba, akik a hazát védték, avagy azt megnagyobbitották. Ebben az időben csak a rabszolgákkal végezgették az ipari munkákat.

A fejlődés későbbi folyamán az iparnak nagy-nagy jelentősége mindinkább kidomborodott. Városok alakultak s a városi lakosság jelentékeny részét az iparosok alkották. Ekkor már igen megbeesülték az ipart s a városi iparosok a jobbágysággal szemben teljes szabadságot és igen nagy kiváltságokat élveztek.

Legnagyobb tekintélyre a céh-rendszer idejében tett szert az ipar!

Mi volt a céh-rendszer óriási hatalmának, tekintélyének és erejének a titka? Egyetlen szóval válaszolhatok: *az összetartás!*

A céheknek rendkívüli szigorú szabályai voltak. Nem lehetett ám abban az időben mindenki iparos! Csak az az egyén, akit a céhmesterek a céhbe inasnak felvettek, aki az inasévek után vándorolni ment, majd a vidéken szerzett tapasztalatok és tanulás után remekelt, — vagyis letette a szigorú mestervizsgát!

Nagy öröm és nagy büszkeség dagaszthatta azon iparos ifjú keblét, akit sikeres remekelés után felvettek a céhbe.

Mert ez annyit jelentett, hogy volt munka, biztos, tiszteletes megélhetés, sőt esély a meggazdagodásra és volt kifelé is tekintély és megbecsülés.

A céhtagok összetartottak. Minden tagnak juttattak munkát, az özvegyet, árvát eltartották, kifelé reprezentáltak, temetéseken, ünnepeken, körmeneteken testületileg jelentek meg s általában mindig és mindenütt mint egy ember szerepeltek s a jelszavuk az volt, hogy egy mindenkiért és mindenki egyért! A céhbeli iparosok pedig meggazdagodtak és soha nem remélt vagyonra és tekintélyre tettek szert! Úgyhogy végül is a túlzott vagyon pazarlóvá, laza erkölcsűvé tette az iparosságot és végeredménykép ez okozta a céh-rendszer bukását is!

Hatalmas tanulság maradt azonban a céhrendszer ide-

jéből reánk! Láthatjuk, hogy milyen óriási erőt képvisel az összetartás és a tudás!

Mert ugye azt nem is kell mondanom, hogy a céhrendszer idején az ipar óriási módon fejlődött s voltak egyes iparágak, amelyeket művészi tökélyre fejlesztettek. Beszédes jelei ennek a remekművű céhládák, amelyek múzeumokban még ma is láthatók.

Tehát összetartás és tudás!

Szerény ipartestületi működésem legelején az iparos összefogás szükségességére hívtam fel a m. t. Elüljáróság figyelmét.

Ipartestületünk 50 éves jubileuma alkalmából ismét és ismét hangsúlyozom és kérem a kedves magyar iparostestvéreimet, hogy az Ipartestület, a mi édesanyánk kebelében legyünk mindannyian egyek, legyünk testvérek és kölcsönösen becsüljük meg egymást.

Sajnos, a közömbösséget még ma sem lehet iparosainkból kiűzni! Nem lehet őket felrázni a nemtörődömségükből.

Még ma is az a helyzet nálunk, hogy az iparosgyűléseink csak alig-alig határozatképesek. 500 iparos közül alig jön el 100 egy-egy közgyűlésre.

Hát hiszen, nem mondom, elég gondja, baja van a kisiparosnak, nincs kedve sehova sem menni, de azt már mégsem tudom megérteni, hogy miként gondolja sorsának jobbrafordulását, ha még saját ügyeivel sem kíván foglalkozni, ha még saját sorsa sem érdekli.

És itt elsősorban reánk elüljárókra hárul nagy feladat. Mi vagyunk itt az iparosság krémje, színe-java. Mi vagyunk a kovász, amely erjeszt és a nemtörődömségbe süppedt iparosságot felrázza kábult tespedtségéből.

Legyen ez az 50 éves jubileum egy új iparosélet megindítója. Induljon ki a lelkesedés, a komoly munka a mai Elüljáróságból. Mutassunk mi magunk példát iparostársainknak egymás megbecsülésében, szeretetében és az iparosügyek iránti érdeklődésben.

Másik nagy tapasztalata a félszázados jubileumnak, hogy az iparos összetartás mellett még egy hatalmas fegyvere van az iparosságnak: *a tudás!* Ezt a hatalmas és a kezünkől soha ki nem téphető fegyvert ifjaink kezébe kell adnunk!

Ennek a fegyvernek az erejét már a böles kormányzat is felismerte, mikor a tanoncoktatást rendezte és az ipari mestervizsgákat elrendelte. Íme, a célrendszer nagy előnyét felismerve, azt a mai idők szellemének megfelelően, kellőképpen kihasználta a hivatalos kormányzat.

Örömmel kell látnunk, hogy ifjúságunk ma már milyen komolyan veszi az iparos-hivatást.

Ma már minden iparosifjú érzi, hogy a nagy világtolongsásban csak az kerülhet felszínre, aki *tud!*

Érzi ma már ifjaink, hogy a tudás a legnagyobb kincs, amit ember birtokolhat! Mert minden ember elveszítheti aranyát, ezüstjét, házát és egyéb ingó és ingatlan vagyonát, de azt, amit tud nem veheti el tőle sem erő, sem hatalom.

Tudással párosult becsület újra visszaállítja az iparos-ság tekintélyét arra a püdesztálra, amelyen állott a célrendszer idejében.

A félszázados jubileumi ünnepség kapcsán a csapongó gondolat sok-sok iparos problémát vet fel, amelyek mind-mind megoldásra várnak.

Legsúlyosabb és legnagyobb problémánk talán az iparos öregségi biztosítása.

Ez a probléma annyira sürgős és égető, hogy annak megoldása már nem tűnhet halasztást.

A kormányzat megértéssel kezeli ezt az ügyet, de éppen itt az iparosösszefogás szükségessége, hogy a magyar kisiparosság, mint egy ember kérje és sürgesse e kérdés megoldását. Már a mezőgazdasági cseléd is biztosítva van, a földművest a védettség óvja a vagyoni romlástól.

Legfőbb ideje tehát, hogy a kisipar is részesüljön már valamiben. Csak az összetartás és az iparos demonstrálás viheti előbbre ezen igen fontos ügyet.

Íme, ezekben voltak röviden összefoglalva azok a gondolatok, amelyeket az 50 éves jubileumi ünnepségünkön szükségesnek találtam elmondani.

S most, amikor ezen a kedves szép kis családi ünnepünkön, — a mi édesanyánk születése napján — Mohács megyei város polgármestere és iparhatósága nevében szívem egész melegével köszöntöm az igen tisztelt elnök urat és a tekintetes elüljáróságot, arra kérem a magyarok Istenét, hogy az elmúlt 50 év örömeiből és hallatlanul nehéz küzdelmeiből adjon erőt a jövőre, hogy szeretett Ipartestületünket

felvirágoztassuk, hogy az új iparos életet megindítsuk és a mohácsi kisiparosságot egy szebb, boldogabb jövő felé vezessük.

Adjon az Úristen az elüljáróság minden egyes tagjának erőt, mert összeszorított foggal, keményen, tántoríthatatlanul dolgoznunk kell továbbra is nemzeti ipari életünk újjáépítésén, amelynek sikerét két kezünk munkájával egyedül magunknak kell biztosítanunk!

Kérjük a Mindenhatót, hogy adjon ennek a hűséges, jó, hazafias kisiparosságnak megértő vezetőket, akik ennek az értékes társadalmi osztálynak a problémáit egymásután megoldják és azáltal biztosítják a kisiparnak azt a helyet, amelyet a nap alatt megérdemel!

Isten áldja édes Hazánkat!

Isten áldja szeretett Kormányzó Urunkat!

Isten áldja a Tisztes Ipart!!

A MOHÁCSI ÁLTALÁNOS IPARTESTÜLET 50 ÉVES TÖRTÉNETE.

1889 — 1939.

A mai ipartestületi intézményről szóló 1884. évi XVII. törvénycikk 1884. évben nyert szentesítést. A céhek tradícióit érző iparosság gyanakvással fogadta az új ipartörvényből kiütköző kormányzati szándékot. A céhekből ipartársulattá alakult szervezeteket tehát az 1884. XVII. t.-c. alakította át ipartestületekké, kimondva, hogy a képesítéshez kötött mesterséggel foglalkozó iparosok kétharmadának kívánatára ipartestület alakítható. A mohácsi ipartestület megszervezésének mozgalma elindult, azonban sok-sok nehézség és akadály leküzdésével, 1889. évi június hó 23-án, a törvény keletkezésétől számított ötödik esztendőben alakították meg a Mohácsi Általános Ipartestületet. Ennek az ötven esztendőnek közepén, a világháború kitörésének idején egy korszak zárult és egy új korszak vette kezdetét. Az előbbi, úgynevezett békekorszakban, a kézművesiparosság erőgyűjtése bizonyos fokú vagyonosodásra vezetett, — míg az utóbbi, a gazdasági és erkölcsi visszafejlődés korszaka, melynek gazdasági, szellemi és erkölcsi pusztításai nemcsak a régi, tapasztalt iparosságon, hanem a nyomon követő iparogeneráción is éreztette hatását. A Gondviselés különös kegye és kormányférfiaink bölcs és előrelátó gondoskodása lehetővé fogja tenni, hogy a sokat szenvedett magyar kézművesiparosság a gazdasági élet vérkeringésében elfoglalja ismét azt a helyet, amely őt megilleti, hogy munkájának termékeivel a magyar ipar kiválóságát hirdesse.

Az ipartestület alapszabályainak jóváhagyása után 1889. június 23-ára hívatta össze alakuló gyűlésre az iparosságot

Sey Lajos akkori főszolgabíró. Ezen alakuló gyűlésen Jeszenszky Gyula tb. főszolgabíró, kinevezett iparhatósági biztos ismertette az ipartestület célját, előnyeit és fontosságát, de ugyanakkor utalt azokra a terhekre is, amelyek az alakítandó testület fenntartásával járnak. A testület első elnöke Tóth József, jegyző Tóth Lajos. A megválasztott előjárásának a törvény hiányossága miatt sok nehézséggel kellett megküzd-
deni. A tagok létszáma a csonka évben 409 volt.

1890-ben elnökké választották Egrich Józsefet. A tes-
tületi élet kezd kibontakozni. Ez évben rendezték meg az
első iparostanoncmunka kiállítást, melynek rendezése körül
mohácsi Német Lipót, az iparostanonciskola felügyelő bizott-
ságának elnöke elévülhetetlen érdemeket szerzett.

1892-ben, a testület fennállásának harmadik évében,
Egrich József elnöklése alatt tevékeny munka folyik. A ve-
zetőség szociális gondoskodásáról tesz tanúságot, amikor
megalapozták az elszegényedett iparosok segélyalapját, mely
célra a testület pénztári készletéből évenként 50—50 forintot
utalványoz. Az előjáróság szükségét látta egy iparosszálló
létesítésének, mert a céhrendszer hagyományaihoz és szoká-
saihoz híven, az iparossegédek vándorlása, ipari ismeretük
gyarapítására kötelező volt.

1892-ben az évi közgyűlés a régi tisztikart újból meg-
választotta. Megalakították a békéltető bizottságot. Jeszenszky
Gyula helyett az újonnan kinevezett iparhatósági biztos
Breyer Mór.

1893-ban elnök Bárány Lajos. Az eddigi kiváló szor-
galommal működő jegyző: Tóth Lajos leköszönt állásáról s
helyébe Laudon Márton választatott meg.

1894-ben a tisztújítás során Jahoda Edét választották
elnökké. Laudon Márton jegyző a jegyzői teendőket nem
tudta ellátni s meghívásra, ezúttal másodízben Tóth Lajost
választották meg. Megalakították az országos milleniumi ki-
állítás helyi előkészítő bizottságát. A Mohácsi Iparosok
Olvasóköre ez évben ünnepelte fennállásának 25 éves ünne-
pességét, mely alkalomra a testület vezetősége sikerekben gazdag
iparkiállítást rendezett.

1895-ben a bizalom a régi tisztikar felé irányult. A
szőlőtulajdonosokat károsan érintette a filoxera pusztítása,
mely által az iparosság helyzete is megrendült. Ipari szem-
pontból említésreméltó, hogy ez évben indult meg Mohács-

szigetbe a gőzkomp közlekedés. Az ipartestület az általános bajok orvoslása érdekében követelte az önálló vármegyét. Ezzel elérték azt, hogy a Pécsi Kereskedelmi és Iparkamara komoly tényezőnek tekintette a mohácsi ipartestületet és gyakori esetben kért tőle véleményt.

1896-ban, az ezredéves kiállítás évében a testület vezetésében új férfiak vesznek részt. Elnök Jahoda Ede. Buzás László szolgabíró kineveztetett iparhatósági biztossá. Tóth Lajos jegyző halála után Jancsits József bizatott meg a jegyzői teendők végzésével. Az ezredéves kiállításon részt vettek Sebők Mihály takácsmester, Szekeres Sándor kovácsmester és Tischlér János fazekassegéd, akik kintüntetést kaptak. Mohács hozzájutott a hatodik országos vásár megtartásához. Az iparosügyek iránt az érdeklődés fokozódik.

1897-ben egyhangú választással elnök Szablár András. A hirtelen felszökkent drágaság tarthatatlanná vált, ezért az iparosok a testület védelme alatt tömörültek. Megkezdődött az árszabályok megalkotása. Elsősorban a sütők, követték a bogsnár, kovács és más szakmák. Tanoncok létszáma 349, feltűnően emelkedik. A tanonckiállítás ezévből siker jegyében zárult.

1898-ban elnök ismét Jahoda Ede. Az iparosság súlyos megpróbáltatásoknak van kitéve. Nagy a munkahiány, különösen észlelhető az építő és ezzel kapcsolatos iparágakban. A testület buzgalommal teljesíti magasztos kötelességét. Az iparosságot igyekszik gazdasági tömörülésbe szervezni. Egyelőre sikertelenül, mert az iparosság nagyrésze tökeszegény.

1899-ben a testület a tizedik évforduló határvééhez érkezett. A tízéves fennállást nagy jubiláris közgyűlés keretében ünnepelte meg a testület. Az ünnepség fénypontja a Szent István képével díszített díszszászoló szentelés. Kiváló sikere volt a segéd- és tanoncmunka kiállításnak. Jahoda elnök irányítása mellett a testületi élet mozgalmasabb lesz. A Kereskedelmi és Iparkamara területén levő ipartestületek gyakrabban gyűléseztek Pécsen, ahol állandó megbeszélések folytak az ipartestületi szervezetek hiányai tárgyában és hogy miként kellene annak hatás- és jogkörét kibővíteni. Állandó felszínen tartották a tanonc-, segédoktatás, szövetkezetek és segélypénztárak kérdését. Ezen eszmék harcában a mohácsi ipartestület is kivette részét.

1900-ban elnök Jahoda Ede. Beköszöntött a huszadik század, különféle találmányok korszaka. A gyáripar az új-rendszerű gépekkel megindítja a tömegtermelést. Kezd mutatkozni a túltermelés hátránya a kézművesiparosság kárára. Az iparosságot a megélhetés gondjai foglalkoztatják. Az összetartás szükségessége kezd kialakulni. Az iparosok továbbképzéssel és fokozottabb munkakészséggel ismeretük gyarapítására törekcsenek. Cipésziparosok alkalmi szövetkezetbe tömörülnek, melynek eredménye a honvédség részére 400 pár bakkanec elkészítésére megbízatás.

1901-ben a bizalom ismét Jahoda Ede elnökké választásában összpontosult, aki szívós akarattal és fáradtságot nem ismerő buzgalommal vezette eddig is a testület ügyeit. Az ipartörvény hiányossága miatt országosan kezd kialakulni az ipartörvény revíziója, vámügyek rendezése, tisztességtelen verseny megakadályozása és sok-sok égetően szükséges ipari kérdés, mely témákról a testület előjárósága gyakran folytatott eszmecserét. Az önálló vámterület utáni óhaj is benne volt a közhangulatban.

1902-ben elnök Sepatz István. Az utóbbi évek alatti sorozatos jegyzőváltozások károsan befolyásolták a testület ügymenetét. Ezévbén Márton Jánost választották jegyzővé s egyben szakítottak azzal a rendszerrel is, hogy a jegyzőt évről-évre válasszák meg. Az iparkamarai kültagságra Jahoda Edét jelölték, póttagságra Sepatz Istvánt.

Zichy Jenő gróf országgyűlési képviselőt, ama képviselőházi beszédeért, amelyben Magyarország össziparossága érdekében sürgette az ipartörvény revízióját, a Mohácsi Általános Ipartestület meleghangú üdvözlő feliratban köszöntötte. A testület gyűlésén melegen üdvözölték a testület új iparhatósági biztosát, ifj. Eötvös Gusztáv szolgabíró. Hadügyi szállításokban a mohácsi kisiparosok ismét részesültek.

1903-ban elnök Sepatz István. Az ipartestület évek óta kitartó küzdelmet folytatott az ipartestületi betegsegélyző pénztár létesítése érdekében, míg hosszas idő után, 1903. október havában jóváhagyta a kereskedelemügyi miniszter az ipartestületi betegsegélyző pénztár alapszabályait.

1904-ben elnök Sepatz István. Ez évben kezdette meg működését az ipartestületi betegsegélyző pénztár. Az előjáróság éber figyelemmel kíséri a tanoncnevelést, segédek működését, egészségügyi szabályok betartását és az iparjog

nélkül dolgozó kontárokot. Mindezek ellenőrzésére saját kebeléből bizottságot szervez, akik a műhelyeket látogatták. A kereskedelemügyi minisztérium elrendelte a mesterek, segédek és tanoncok statisztikai feldolgozását, mely az ipartörvény revíziója felé haladást jelentett. Ugyancsak a kereskedelemügyi miniszter rendelete adott jogot arra is, hogy a testület tagjaival ipartügyekben portómentesen levelezhessen.

1905-ben elnök Rubint Ferenc. Az építőipar és az ezzel kapcsolatos iparágakban fokozott javulás észlelhető.

1906-ban elnök Sebők Mihály. Németh Károly szolgabíró neveztetett ki iparhatósági biztossá. Sebők Mihály május 5-én elhunyt. A testület irányítására Sepatz István alelnököt kérték fel. Ennek az évnek állandóan napirenden forgó kérdése a munkásbiztosító törvénytervezete. A kézművesiparosság zúgolódik, mert az új törvénytervezetben foglaltak szerint, meg fogják szüntetni az ipartestületek betegsegélyző pénztárait, mely lényeges teherfölleletet is fog jelenteni az iparosságnak. Pécsen rendezendő ipari kiállításon való részvételre mozgalmat indítottak.

1907-ben elnök Sepatz István. Ez év legfontosabb eseménye az volt, hogy a testületi székház alapjára egy nagy-szabású népünnepélyt rendeztek, amely ünnepély rendezőbizottságának elnöke Klombauer Antal nyug. főjegyző volt. Vezető lelke Német Károly szolgabíró, iparhatósági biztos, és előkészítői Dobszay Mátyás, Kanizsai István és Márton János, akiknek segítségére volt egy hatvantagú rendezőbizottság. A népünnepély fényesen sikerült és a székház-alap céljára 2531 korona tiszta jövedelmet eredményezett. A mohácsi iparosok a pécsi kiállításon nagy számmal vettek részt.

1908-ban elnök Sepatz István. Ez évben a testületi betegsegélyző pénztár felszámolt és tartozásait az országos munkásbiztosító pénztár vette át. A testület belépett tagként az Ipartestületek Országos Szövetségébe. Az országos iparpárt elnöksége ismertetette a párt programját az Iparosok Olvasóköre nagytermében.

1909-ben elnök Wurga Ferenc. A tisztikar az előjárósággal karöltve fogott programja megvalósításához, a székház vásárláshoz. Megvették a Széchenyi tér 12. számú házat 7500 koronáért, melyet a testület céljára megfelelően átalakítottak és ez év október havában beköltöztek. Fedezetül felhasználták a ház alapot és a hiányzó összegnek megszer-

zésére 20 koronás kölvényeket bocsátottak ki. A ház átalakításához szükséges anyagok egy részét a helyi gyárosok és iparosok adományozták.

1910-ben elnök Varga Ferenc. A tisztikar és előljáróságban változás nem volt. A kolerajárvány városunkban nagy pusztítást vitt véghez, melynek következtében az ipari pangás soha nem látott méreteket öltött. A testület vezetősége a jövőbe vetett hit és bizalom jegyében folytatta munkáját.

1911-ben elnök Varga Ferenc. Márton János jegyzőt tisztségében véglegesítették. A belügyminiszter feloszlatta a mohácsi építőiparosok szakszervezetét és vagyonukat a mohácsi ipartestülethez utalta át. Rendeztetett ez évben egy nőiszabó szakrajztanfolyam, 44 hallgató részvételével. A záróvizsgálatról úgy a helyi lapok, mint Záray Károly iparkamarai titkár is a legelismertebben nyilatkoztak.

1912-ben elnök Szekeres Sándor. Első hajként jelentkezett ez évben a munkásbiztosító törvény szánatlan sérelme, melyeket feliratba foglalva a kerület képviselőjéhez küldött el a testület, a törvényhozásban leendő előterjesztés céljából. Rendeztek ezévben egy rendkívüli sikerű tanoncmunkakiállítást, amelyen 130 tanonc vett részt. Ezévben nagy küldöttség ment fel a fővárosba a miniszterek elé, hogy a Bátaszék-Mohács-Pélmonostor új vasút létesítése érdekében kérelmezzen. A küldöttségbe a testület részéről Varga Ferenc volt elnököt delegálták. A testület székházában az iparosszállót berendezték.

1913-ban elnök Szekeres Sándor. A testületnek közel 20 éven át volt pénztárosa, Szablár Antal elhalálozott. A vesztesség fájdalmasan érintette a testületet, mert nevezett még súlyos betegsége idején is példás rendben tartotta a testület pénztárát. Az iparkamarai kültagok választása alkalmával Szekeres Sándor elnök rendes taggá, Kanizsay István póttaggá választatott be. Ez évben rendeztek egy négyhetes cipészipari tanfolyamot, 22 iparos részvétele mellett.

1914. jubiláris év. Elnök Szablár András. Az ipartestület 25 évi fennállásának emlékére 1914. június hó 28-án az Iparosok Olvasóköre nagytermében diszkozygylést tartott, melyen megjelentek Sey Tamás és Német Károly főszolgabírák, a pécsi Kereskedelmi és Iparkamara, valamint számos társtestület kiküldöttei, Mohács város társadalmának előkelőségei és a testületi tagok majd teljes szambán. Kisszély Andor,

az iparostanonciskéri igazgatója magasszárnyalású, szép ünnepi beszédben ismertette az ipartestület által az elmúlt 25 éven keresztül teljesített nemes munkát. Márton János jegyző ismertette az ipartestület 25 éves történetét. Ma is városunkban élő Rátkay István lapszerkesztő meleg érzéssel szavalt el általa írt gyönyörű költeményét. Ugyancsak ő írta meg az ipartestület negyedésszádos fennállásának emlékrájzat.

A világháború előtti évek: 1915—1918. Elnök: Szablár András. Iparhatósági biznis Margitay Lajos szolgabíró. Ez időkből a jegyzőkönyvi feljegyzések hiányosak. 1915-ben az elaggott iparosok alapja 1060 korona, melyből az előjáróság határozatával 1000 korona hadikölcsönt jegyeztek. Márton János jegyzőt 1916-ban katonai szolgálatra hívták be. A jegyzői teendőket Márton János apósa, Rubint Ferenc látta el. Ebben az időben a testületi életben is erősen jelentkezik a pénzügyi szükség. A testület kénytelen a folyó kiadások fedezésére kölcsönt felvenni. Alkotó munkáról szó sem lehetett ezekben a vészes esztendőben, hiszen magának a testületi létnek fenn-tartása is sokszor még leküzdhető akadályokba ütközött. A nagy világháború teljesen megbénította az iparosok kereseti lehetőségét. Iparosok színe-java hadbavonult. Az itthonmaradtak pedig munka- és anyagihiány miatt szenvedtek olyan súlyos mértékben, mint egyetlen foglalkozási ág sem. A hadbavonultak feleségei és családtagjainak nagy része, gyakorlati tudás hiányában kénytelenek voltak a családfő iparüzemét beszüntetni. A háború utolsó esztendejében nyomasztó hangulat ült meg a lelkeket. A harcterről érkező riasztó hírek, a hiúsági éhség és munkanélküliség rettenetes elkeseredést váltott ki. A közeledő nagy tragédiát csak sejtették és a legborzasztóbb bizonytalanságban várták az emberek a jövő kiakadását. Az októberi forradalom szele városunkat is érte. November hó 4-én, magukból kivetkőzött, szélsőséges, felelőtlen elemek Mohács város főútvonalán lévő üzleteket betörték, romboltak és raboltak. A szenvedések ezen sötét korszakában a hazafias érzésben megacélosodott iparosság a vagyon- és életbiztonság megmentésére, a kislétszámú csendőrkülönítménynek segítségére sietett. A lázadást csírájában elfojtották. November havában szerb csapatok szállták meg városunkat. A helyzet kétségbeesítő. A megszálló csapatok átvették és irányították a közigazgatást és más közhivatalokat és követik a különféle intézkedések. Hivatali fel-

iratok és cégtáblák helyébe cirillbetűs feliratok kerültek. Az SHS kormánybiztos főispán a Mohácsi Hirlapot, az iparügyek szócsövét betiltotta. Hivatalok és társadalmi egyesületek ellenőrzésére miniszteri biztosokat küldtek ki. Az ipartestület a szerb főszolgabíró ellenőrzése alatt állott s ezért a megszállás idejéről a jegyzőkönyvi feljegyzések hiányosak. A háború után pénzünk rohamos esése, a nyersanyagok drágulása a kézművesiparosságot bizonytalan helyzetbe sodorta. Építkezés nincsen, ezért nagy a munkanélküliség. Fokozta a munkanélküliséget, hogy a háborúból visszatért fiatal generáció önállósította magát. E zavaros időket felhasználták a kommunista tanokat hirdető lelketlen agitátorok, akik beférkőztek az ipari munkásság közé, sőt az önálló kisiparosságot is megakarták mételyezni. Magyarságukat féltő egyének egymásra találtak. Válaszfal nincsen. Lateiner, iparos, kereskedő, földműves és munkás egybeforrott a társadalmi közösségben. Ha szomorúság ülte meg a lelkeket, vigasztalták egymást. A szebb és boldogabb jövő reménysugarai fokozták a magyar testvéri együttérzést.

1919-ben Menczinger Józsefet választották elnökké, aki a megszállás korszakában — 1919 - 1921 — fegyelmezetten és szívós kitartással vezette a testület ügyeit. A felettes szerb hatóságok gyakran beleavatkoztak a testület ügyeibe, azonban elnököt ez nem keserítette el, mert az ipartestület előjárósága mindenkor a legmesszebbmenően támogatta törekvéseiben. A testület hivatalos aktái a legnagyobb óvatossággal és körültekintéssel végeztettek el. A tanoncnevelés problémája mindig előtérbe került. Az előjáróság szerette volna a tanonciskolai kiképzést párhuzamosan gyakorlati kiképzéssel bővíteni. Az elgondolás anyagiak hiánya miatt korai. A hadirokkantak segélyezésére a testület alapját kimerítették. A pénz rohamos esése miatt a tagdíjakat emelni kellett. Előkerült a szervezkedések szükségessége. Ruzsinszky Béla, a pécsi iparosok szövetségének elnöke nagyhatású beszédet tartott Mohácson, az iparosok szakmunkák szerinti szervezetkezésének fontosságáról. Az eredményre korai volt gondolni, az akkori változó pénzviszonyokra való tekintettel. Ettől függetlenül megkezdtek a szakmai szervezkedést. Az iparosszövetség előmunkálatai befejeződtek, amennyiben a faipar, vas- és fémipar, bőripar, sütőipar, szövő, építő, órás és nemesfém, borbély, szabó, mészáros, hentes, vendéglős és korcsmáros

szakosztályok rendes tisztikarral megalakultak és működésüket megkezdték. A városi hatóság a községi főjegyző felhívására a testület vezetését bevonták egy munkaközvetítő szervezésére. A szerb hatóság a testület telefonját leszereltette. A leszerelés okai a jegyzőkönyvben nincsenek feltüntetve.

1920. szeptember havában megalakult a Mohács és bórnyékbeli iparosok szövetségének szaktanácsa, melynek elnöke Schmidt Lajos malomtulajdonos, főtitkár Pakusz Károly, titkár Pataki József, pénztáros Fridrich Oszkár, ügyész dr. Schmidt Miklós. Működésüket megkezdték. A belépési nyilatkozatokat kibocsátották. E tárgyban a községi jegyzőség szerb szövegű íratot intézett a testülethez, mint hogy az értelmét nem sikerült megtudni, ezért az előjáróság az íratnak visszaszármaztatását határozta, hogy azt magyar szövegben küldjék meg, kellő intézkedések megtétele végett. A megszállítás miatt a budapesti központi szervezetekkel és szervezetekkel való kapcsolatokat lehetetlen volt felvenni, mert a hozzájuk intézett íratokra csak 2—3 hónap múlva, vagy egyáltalán nem érkezett válasz. Ifjú munkások szervezkednek és a testület támogatását kérik. Az ipari szervezkedés mögött más cél rejlik. A ragadós betegség már a tanoncokra is áterjed. A testület vezetősége figyelmezteti a tanonctartó iparosokat a veszélyre, annak dacára, hogy a megszálló hatóságok a szervezkedést támogatták. Következtek a sorozatos bérmozgalmak. A hazafas és józanul gondolkodó munkás a mozgalmaktól távolatotta magát. Ennek tudható be, hogy minden ily irányú kezdeményezés kudarccal végződött. 1921. június-július hónapokban halvány reménysugár szállja meg a lelkeket. A felszabadulásról suttognak. Az ipartestület elnöke Dobszay Mátyás személyében méltó segítőtársra talált. Egyenes, szókimondó, gerinces magyar. A megszállítás idejéből származó és városunkban még ma is elterjedt mondás: „Csak magyarul” tőle ered. Külön meg kell emlékeznünk, hogy a testület vezetését mely rokonszenv és bizalmas kapcsolat fűzte a pécsi Kereskedelmi és Iparkamarához. A megszálló hatóságoknak sokízben történt túrhetetlen beavatkozása miatt, a testület hivatalos óráit hetenként három napban tartották. Városunkban nagy a mozgás. A szerb hatóságok és a magát itt jól nem érző lakosság csomagol. Végül hurocólkodnak. A felszabadulás örömnapja 1921. augusztus 26., mely napon a magyar honvédség csapatai bevonultak városunkba. Óriási

öröm és lelkesedés. A hosszú rabságból felszabadult előljárósági ülést 1921. szeptember 4-én tartották. Menczinger József elnök megnyitójában lelkes szavakkal megemlékezik a felszabadulás öröndetes eseményéről. Örömkönnnyek csillognak a szemekben. Majd összetartásra és megértésre büzdította az előljárósági tagokat és ezen keresztül az egész iparosságot. A felszabadulás emlékét ünnepnap számba foglalták. Menczinger József elnök neje a díszszázlóra egy nemzetiszínű szallagot adományozott, amely ugyancsak beláthatatlan időre hirdetni fogja a tagtársak között a felszabadulás öröndetes emlékét. Az ipartestületi élet kezd mozgalmasabb formát öltetni. A testületi munka megindul. Az eddig nélkülözött érdekképviseleti kapcsolatokat felveszik. 1921. november 17-én tartott előljárósági ülésében a testület elnöksége meleg szavakkal üdvözli dr. Margitai Lajos főszolgabíró, mint a testületnek immár négy éve nélkülözött iparhatósági biztosát.

1922—1928. Elnök Menczinger József. 1922-ben a testület felveszi a kapcsolatokat a budapesti érdekképviselletekkel. Megkezdődnek a különféle statisztikai adatok szolgáltatásai. A testületi élet és munka élénken megindul. A pécsi Kereskedelmi és Iparkamarától sokféle rendelkezés érkezik. Ipari továbbképző tanfolyam szervezése, míg a testület kíváncsi a szempontjából felhívja a testületet a 16 pontból álló kérdésekre vonatkozó válasra. A testület tagjainak figyelmébe ajánlja a XIV. budapesti árumintavásárt stb.

1923-ban a közszükségleti cikkek rohamosan drágulnak. Az új ipartörvény sok megoldandó feladat elé állította a testületet. Az IPOSz leküldi a kézműveskamara tervezetét. A rendkívüli drágasági helyzetre való tekintettel július havában közgyűlést hívnak össze és a második félésre pótköltségvetést fogadnak el. Cipésziparosok állami katonabakkancsok készítésére kapnak megbízást. Szeptember hó 9-én Günther Mihály, a pécsi Kereskedelmi és Iparkamara titkára a Mohácsi Iparosok Olvasóköre nagytermében előadás keretében ismertette az új ipartörvényt. 1923. november 1-én életbelép az 1922. évi XII. törvénycikk. Az elnökség lázas ütemben dolgozik. Megalakítják a mester- és tanoncvizsgáló bizottságokat. Az irodai munkák felszaporodásával jegyző mellé segédmunkaerő alkalmazását engedélyezik. Tervebe vették a testületi székház eladását és az Iparoskörbe való beolvadását. A tárgyalások nem vezettek eredményre.

1924-ben a mohácsi járás főszolgabírája az ipartestület iparhatósági biztosi teendőinek ellátásával Horváth Miklós szolgabíró-t bízta meg. Az 1924. február 10-én tartott előjárásági ülésen elnök előadja, hogy a közgyűlés határozatával kimondotta egy másodjegyző-pénztárnoki állás rendszeresítését. Előjáróság a pályázati kiírást mellőzve, az állás betöltésére meghívta Pataki József nőiszabómester, előjárásági tagot, akit az előjáróság egyhangúlag megválasztott és az állást 1924. február hó 15-én foglalta el. A mohácsi járás főszolgabírájának rendelkezése a tanoncvizsga ügyben, mely szerint a testület kebelében alakult tanoncvizsgáló bizottsághoz utalja Kölked, Udvar, Majss, Nagynyárad, Lánycsók, Kisnyárad, Hercegszabar, Rácgörsöny és Cseledoboka községeket. A testület az új ipartörvény rendelkezésének megfelelően, az iparkamara felhívására több szakvizsgát foganatosított. Elnökség tervbevette a környékbeli falvak iparosainak beszervezését. Menczinger József elnök, Márton János jegyző és Pataki József aljegyző fáradságot nem kímélve, 1924. évben, a nyári időszakban minden vasár- és ünnepnap kiszálltak egy-egy községbe, ahol az egybegyűlt iparosok előtt előadások keretében ismertették az ipartestületi jelentőségét és érdekképviseleti rendszerét. A falvak iparosai kiküldötteinket nagy lelkesedéssel és megértéssel fogadták, míg a vidéki ipartestület megalakításához szükséges belépési nyilatkozatokat majd teljes számban írták alá. A statisztikai adatok feldolgozása után alakuló közgyűlést hívnak össze, míg az alapszabályokat felterjesztik az illetékes minisztériumhoz. Megalakul Mohács rendezett tanácsú városa. Az ipartestülethez első ízben kiküldött iparhatósági biztos Fölker Jenő.

1925. évben Mohács r. t. vörös tanácsa a testület iparhatósági biztosául Éva László közigazgatási tanácsnokot küldötte ki. Az előjáróság keretében szóvateszik a tanoncoknak a tanonciskolai oktatás keretében szakmák szerinti szakoktatás kérdését. A kérdés tanulmányozására bizottságot jelöltek ki. Az 1925. évi közgyűlés beszámolóján elnök vázolja a testület anyagi helyzetét. Pénzünk rohamos esése következtében a testület alkalmazottainak javadalmazása az elmúlt évben vásárló értékben alig jelentett valamit. Újabb tagdíjmegállapítást létesítenek, — de ki tudja, hogy a rohamos drágulási folyamattal szemben lesz-e valami gyakorlati értéke. Némi megkönnyebbülést jelent, hogy a beszervezett községek iparosai tagdíjfizetési kötelezettségüket ezidőszertint még önként

teljesítik. 1925. év első előjárósági ülésében elnök melegen üdvözlöi Éva László iparhatósági biztost. Rubint József, mint a testület előjárósági tagja, az előjárósági ülésen egy testületi hitelszövetkezet gondolatával foglalkozik és annak megvalósításán fáradozik. A hitelszövetkezet, a pénzszükére való tekintettel kizárólag a testület tagjainak hitelképességét volna hivatva kielégíteni. Előjáróság, többek pártoló hozzászólása után az előterjesztést nagy megértéssel fogadta el s egyben a további teendők szervezésére Rubint József mellé egy szűkebbkörű bizottságot küldött ki. Megjelenik a kereskedelmiügyi miniszter körirát-rendelete.

1926. évben az ipari szakosztályok tevékeny működést fejtenek ki. Az adófelszámolási bizottságba 1926—1928-ig iparosokat is delegálnak. A testület elnöksége feliratban kéri Mohács város polgármesterét, hogy a közjövőben meginduló középítkezéseknél elsősorban a mohácsi adófizető iparosokat részesítse előnyben. Az 1926. évi rendes közgyűlés tárgysorozatában szerepelt az elaggott és elszegényedett kisiparosok segély- és az ipartestületi tisztviselők nyugdíjalapjának előterjesztése. Közgyűlés a speciális tartalmú indítványt egész terjedelmében elfogadta. Mohács r. t. városa a mohácsi csata 400 éves évfordulójára emlékünnepet rendez s ennek programjába illesztett egy ipari és mezőgazdasági kiállítást is. Az ipari kiállítás rendezését és irányítását a testület vezetősége vállalta. Az iparosok készítményeikkel tudásuk legjavát adták. A kiállítás fényesen sikerült.

1927-ben megalakult a női tanonciskola. Az elmúlt év pengőérték stabilitása kedvezően befolyásolja az ipari életet. Rubint József ipartestületi alelnök kezdeményezésére megkezdődnek az iparosokat érdeklő időközi előadások. Márton János testületi jegyző 25 éves szolgálati idejének betöltése alkalmával, a testület díszközgyűlés keretében ad méltó elismerést az ünnepeltnek. A díszközgyűlésen megjelennek dr. Margitay Lajos, Mohács város polgármestere, Német Károly, a mohácsi járás főszolgabírája, dr. Prakatur Tamás országgyűlési képviselő, báró Mirbach Antal főrendiházi tag, Éva László közigazgatási tanácsnok; a pécsi Kereskedelmi és Iparkamara részéről dr. Günther Mihály főtítkár és dr. Vének János titkár; a vidéki ipartestületek küldöttségei, valamint Mohács város társadalmának minden rétege. Az ünnepi közgyűlés alkalmával dr. Margitay Lajos polgár-

mester bejelenti, hogy az ünnepeltet a Kormányzó Úr Ő Főméltósága a polgári ezüstéremrenddel tüntette ki. Majd lendületes szavakkal vázolja, hogy a kormányzói kegy oly férfiút ért, aki az egész társadalom osztatlan szeretetét és ragaszkodását bírja. Vázolja az ünnepeltnek különösen a megszállás alatt tanúsított hazafias magatartását, továbbá az iparos érdekekért küzdő fáradhatatlan munkásságát, mely úgyszólván lelke volt negyedszázadon keresztül az iparos társadalomnak. Puritán jelleme mindenkor kimagaslott, amennyiben a vallás, erkölcs és nemzeti gondolatot terjesztette. Azonban a kitüntetés nemcsak Márton János egyéniségének, hanem az egész város társadalmának szól. Márton János meghatott szavakkal mond köszönetet és röviden rátért arra, hogy csak kötelességét teljesítette a Haza, szülővárosa és iparostársaival szemben. — A testület kedvezőbb anyagi helyzetére való tekintettel beszereznek egy írógépet, az igényeknek megfelelő 3 db íróasztalt és 2 db töltő kályhát. Az előző évek rossz gazdasági helyzetére való tekintettel a tanoncmunka kiállítások szünetelnek. Előjáróság határozata szerint megalakítják a tanoncmunka kiállítás rendezőbizottságát és a kiállítás idejét 1928-ra, a tanonciskolai évad befejeztével állapítják meg.

1928. évben tartják meg a pécsi kamarai körzethez tartozó első ipartestületi körzeti gyűlést Pécsen, a pécsi ipartestület rendezésében. Testületünk részéről a gyűlésen megjelent az elnökség, az előjáróság számos tagja és a jegyzők. Az 1928. évi május havában tartott rendkívüli előjárósági ülésen elnöklő Rubint József alelnök felolvastatja Menczinger Józsefnek, a testület elnökének levelét, melyben tudatja, hogy elnöki tisztségéről lemond. Az előjáróság mély sajnálatának kifejezése mellett Menczinger József alelnök lemondását elfogadja és részére a nyolc év és áldásos működéseért jegyzőkönyv

1928. évi június hó 3-án ta en egyhangulag Schmid Lajos maronibajdonost választónak meg elnökké. Schmid Lajos elnök helyét elfoglalja s mielőtt megtartaná beszédét, Menczinger volt elnöktársának adja a szót. Menczinger József volt ipartestületi elnök a hosszú éveken át viselt elnöki tisztsége után búcsúzik iparostársaiktól: „A nagy világégés után,“ — úgymond — „amikor négy és fél éves, testileg, lelkileg és vagyoniag keserves küzdelmek után hazakerültünk, az ipartestület megritkult sorokkal ugyan,

de új életet kezdett. Az iparosság engem tisztelt meg bizalmával, a testület elnökségével, habár váratlanul ért e nagy bizalom s félve vettem át az elnökséget. Aggodalmaim nem voltak hiábavalók, mert az ipartestületi elnökség óriási feladatot rótt reám. Kezdődött elnökségem a szerencsétlen összeomlás után a gyászos megszállással és az azzal járó kommunéval, amikor számos esetben próbára tették egyszerű ítélőképességemet. Mélyen tisztelt Közgyűlés! Viszont sok szép és kellemes emlékem maradt meg, mert jólesett látnom, hogy az iparosság, ha kell, tud lelkesedni is, amit igazol az, hogy a megszállás alatt az iparosság mindenkor megmutatta hazafiságát. Most pedig, kedves iparostársaim, köszönöm a nyolc éven keresztül hozzám való bizalmat, a jegyző és aljegyző szép együttműködését, valamint az iparhatóság mindenkori megértését. Ha netalán valamit nem megelégedésükre intéztem, — úgy sorolják hibáim közé. Neked pedig elnök barátom, atyai szívedbe ajánlom iparostársainkat, légy mindenkor és mindennel törődő, megértő, lelkes vezetője s munkása iparostársaidnak, talán egykoron szebb és jobb jövő vár e mostoha sorsban levő kisiparosra.“ Schmidt Lajos elnök őszinte, megható köszönetet mond Menczinger Józsefnek a hozzá intézett szavaiért. Köszöni iparos barátainak az egyhangú, spontán bizalmat s ígéri, hogy az iparosság erkölcsi, gazdasági előhaladása, valamint a testület érdekében mindenkor a legjobb akarata szerint fog eljárni. Üdvözlí Éva László közgazgatási tanácsnok, iparhatósági biztost s kéri őt, hogy az iparosságot s azok érdekeit a jövőben is jóindulattal támogassa. Schmidt Lajos elnök ezután elnöki beszámolója során részletesen foglalkozik az iparosság égető problémáival, melyeknek megvalósítására törekszünk. Végül kéri iparostársait, hogy fogjanak össze, szeressék egymást s ha iparosérdekekről van szó, úgy legyenek egy táborban, mert csak így érhetjük el mindazon előnyöket, melyek a kisiparosságot, mint jobb sorsra érdemeset, egy szebb jövő elé állítják. Ezzel a rendkívüli közgyűlés véget ért. A megrendezett tanonc munka és rajzkiállítás a várakozáson felül sikerült. A tanoncok jutalmazására 426 pengő fordított. Menczinger József volt elnök arcképét megörökítve elhelyezték a testület tanácstermében.

1929. év január havában a pécsi kereskedelmi és iparkamara titkárai, dr. Véték János és dr. Orbán István iparosérdekeket érintő nagyhatású előadást tartottak a testület

székházában. A miniszteri rendelkezés értelmében 1939. február havában rendkívüli közgyűlést tartanak, mely közgyűlésen a tagok szavazatukkal nyilatkozzanak, hogy óhajtják-e az ipartestületek központi szervének felállítását és ha igen, úgy mily elnevezéssel. A közgyűlés a központi szerv felállítása mellett foglalt állást éspedig kézműveskamara elnevezéssel. Rubint József alelnök nagy felkészültséggel irányítja a különféle ipari szakcsoportok megszervezését. Kilenc szakosztály megszervezése befejezést nyert és a munkát csoportonként megkezdtek.

1930. évi rendes közgyűlés tárgysorozatába foglalták a testület tisztviselőinek fizetésrendezését. Előadó Pánesits Márk előjáró, aki bejelenti, hogy a tisztviselők fizetésrendezése már 3—4 éve vajdúdik. A javaslatot elfogadták és a tisztviselőket a XI. fizetési osztálynak megfelelő javadalmazásban részesítették éspedig feltételeesen hat havi időtartamra. Minthogy a környéke iparosok beolvadása hat hónap alatt nem nyert megoldást, így a tisztviselők fizetését a volt javadalmazásuknak megfelelően leszállították. Mohács Környéke Ipartestület alapszabályait a m. kir. kereskedelemügyi miniszter jóváhagyta és mint külön önálló ipartestület fog működni. Márton János jegyzőnek háromhavi betegszabadságot engedélyeztek. Cipésziparosok állami munkákban részesültek. Márton János jegyzőnek további három havi szabadságot engedélyeznek.

1931-ben a közmunkák megindítása érdekében az iparosság erős mozgalmat indított. Küldöttség ment Mohács város polgármesteréhez. Stollár Ferenc előjáró kidolgozta az iparosok adóztatási statisztikáját más foglalkoztatási ágakkal összehasonlítva. A statisztikai dolgozat felterjesztetett a m. kir. pénzügyminisztériumhoz. Márton János jegyző betegségeére való hivatkozással lemond tisztségéről. Előjáróság Márton János jegyzői tisztségétől való megválása felett a legnagyobb sajnálkozásának ad kifejezést. Jegyzőnek járó törvényes végkiegészítés összeget kiutalják. Előjáróság a jegyzői tisztség betöltésére pályázat mellőzésével Pataki József aljegyzőt terjeszti elő a legközelebbi közgyűlésnek. 1931. március havában tartott évi rendes közgyűlésen Schmidt Lajos elnök nagyhatású beszámolójában részletesen foglalkozik a kézművesiparosság helyzetével. Idézi az elmúlt évek súlyos gazdasági helyzetét. Reménykedik a jövőben, azzal a megjegyzéssel, hogy nekünk magyaroknak csak a „revízió” hozhatja meg a teljes megnyugvást. Ezekután áttér Márton János jegyzőnek tisztségéről

történt lemondására. Ismerteti Márton János három évtizedes munkásságát, kiváló egyéniségét, puritán jellemét, vasakarátú szorgalmát és az iparosság iránt soha el nem múló ragaszkodását. Továbbiak során, az alapszabályok 17. §-a szerint, a közgyűlés jegyzőt választ, mely tisztségre egyhangúan Pataki József aljegyzőt választotta meg s mint a testület régi tisztviselőjét, ezen állásában véglegesíti. Április havában egy rendkívüli előljárásági ülés keretében tárgyalták az iparosságot érintő fontos adóügyeket, melyek az előadó részletes beszámolója szerint közmegnyugvásra intéztettek el. Ezen ülésen ismertették az ipartestületekről szóló törvénytervezetet, melynek áttanulmányozására egy szűkebbkörű bizottságot küldtek ki, az észrevételek és javaslatok megszerkesztéséhez.

Előljáróság az elszegényedett és rokkant iparosok segélyalapjából a beérkezett kérvények elbírálása mellett 250 pengőt kiosztásra folyósított. Mohács város polgármesterét az elnökség vezetésével egy iparos küldöttség keresi fel és védelmet kérnek a kontár ipart üzők ellen. Mohács város polgármestere hirdetményben felhívja a lakosságot, hogy kontárokkal ne dolgoztassanak, míg a kontárok ellen a törvény szigorát fogja alkalmazni. A cipészek megalakították a közszállítási alkalmi csoportot. A cipészek újabb állami munkákban részesültek. Előljáróság Csikós László, Prevendár Károly és Pataki János felsőipariskolai tanulóknak a tanulmányi alapból 70—70 pengő tanulmányi segélyt folyósítani rendelt. A különféle ipari szakcsoportok működése erőteljesebben folyik, ami jótékony hatással van az összetartásra és az ipar fejlődésére. Elszegényedett iparosoknak karácsonyi segélyként 120 pengő utaltatott ki. Márton János volt jegyző elhalálozott. A testület gyászjelentést adott ki. Temetésén az elnökség vezetésével az egész iparosság jelen volt.

1932. évi közgyűlésen Schmidt Lajos elnök, úgy mint az elmúlt évben is, beszámolójában élesen rávilágít azokra az okokra, melyek a kisiparosság fejlődését megbénítják. Megjelenik a m. kir. kereskedelemügyi miniszter rendelete, amely szabályozza a képesítéshez kötött iparágakban és a gyári üzemekben a tanoncok legmagasabb létszámát. Az ipartestületi székház gyökeres tataroztatására vonatkozó tárgyalások megindultak. A tatarozás 1600 pengőbe került, mely összeget kölcsönből fedezték. A m. kir. kereskedelemügyi minisztérium által közzétett 1932. évi ipartestületi törvény

végrehajtási utasítása tárgyában ipartestületünk is felterjesztette észrevételeit. Meg kell emlékeznünk Mihálffy Vilmosról, a mohácsi kerület országgyűlési képviselőjéről is, aki az iparosügyeknek mindenkor lelkes támogatója és a szükséghez képest szószólója volt. Sok esetben szó volt a tanoncoknak a tanonciskolai oktatás keretében a gyakorlati és főképp a szakrajz oktatásról. A gyakorlati oktatás iparágankint ezidő szerint anyagiak hiányában kivihetetlen, míg a szakrajz oktatást iparágankint fokozatosan bevezetik. 1932. december 11-én rendkívüli közgyűlés tartott, mely alkalommal Schmidt Lajos elnök ismertetett az Országos Ipartestületi Központ hivatását, amely az egész magyar kisiparosságnak lesz az érdekképviselői szerve. Elnök felolvastatja a rendeletet, amely az IPOK-hoz történő kiküldöttnek megválasztására vonatkoznak. A választást a hivatalos listával elrendeli. A választás mohácsi eredménye: a testület részéről Schmidt Lajos elnököt választották meg kiküldöttnek.

1933. évi közgyűlésen Schmidt Lajos elnök elnöki beszámolójában az elmúlt évet minden idők legküzdelmesebb esztendejének tekinti. Mert, úgymond, az ipar pang s ma már azt mondhatjuk, hogy nincs is kisipar, mert az a néha adódó munka, időközbeni nagy megszakításokkal már nem nevezhető iparnak. A mezőgazda teljesen pénztelen, mit az ipar és kereskedelem érez leginkább. A tisztviselők fizetését érzékenyen leszállították és így alig maradt társadalmi osztály, amely az iparnak foglalkozást és ezzel megélhetést tudna adni. Majd hosszabb jelentésében rátér az iparosügyek minden részletére. Beszámolója végeztével előadja, hogy az az 1932. évi VIII. t.-c. 57. §-a értelmében a testület alapszabályait újból meg kell alkotni. Közgyűlés az előterjesztett alapszabályokat, illetve tervezetet elfogadta. A békéltető bizottság alapszabályai jóváhagyattak. Megválasztották a tanoncvizsgáló bizottságokat is. Az Ipartestületek Országos Központja működését megkezdte. A súlyos gazdasági krízis a tanoncok létszámának feltűnő csökkenésében is érezteti hatását. Elkészült az ipari munkának vasárnap és ünnepeken való szüneteléséről szóló törvényjavaslat tervezete. Az Ipartestületek Országos Központja az ipartestületekre országosan kivetette a tagdíjakat. Testületünk létszámához arányítva tagonként 18 fillért fog fizetni. Az elaggott és elszegényedett iparosok segélyezésére nagyszabású tombola játékot rendeznek. A szervezés és rende-

zés irányításával az előljáróság megbízta Rubint József al-elnököt és Pataki József jegyzőt. Váratlanul szép siker. Az eredmény 1200 pengő tiszta jövedelem. Karácsonyi segélyként az elszegényedett iparosok és özvegyek között nagymennyiségű élelmiszert és 200 P készpénzt osztottak ki.

1934. évi rendes közgyűlésen Schmidt Lajos elnök visszapillantást vet az elmúlt évek közgyűléseire, amikor beszámolójában az iparosságnak nyomasztó gazdasági éveknek siralmas helyzetét vázolta. A remény sugarai akkor már kezdtek felesillanni és már az elmúlt esztendőben a gazdasági életben némi javulás volt észlelhető. Méltatja Pataki József jegyzőnek az ipartestületnél eltöltött 10 évi és Peszt Ferenc kézbesítőnek 25 éves hűséges szolgálati idejét. Bemutatja az ipartestületi szék alapszabályait és megválasztják az elnököt, alelnököt és a szék tagjait. Az év során az IPOK Hévízszentandrás iparosgyógytelepet létesített. Mohács város polgármestere az ipari motorikus áramdíjat leszállította. Előljáróság melegen búcsúzott Éva László iparhatósági biztostól, akit Mohács város polgármestere a tisztség ellátása alól felmentett, míg helyébe kinevezte dr. Bartók Lajos városi aljegyzőt, akit az előljáróság őszinte szeretettel üdvözölt. Országszerte foglalkoznak és sürgetik az iparosok aggkori biztosítását. Mohács város felügyelő hatósága 1935. év elején a minden évben szokásos ipartestületi pénz-, vagyon- és ügykezelési vizsgálatokat megtartotta.

1935. április havában a testület elnökét, Schmidt Lajost választották meg a mohácsi választókerület országgyűlési képviselőjévé, mely alkalommal a testület tisztikara és előljárósága küldöttségileg tisztelgett lakásán, hogy tolmácsolják az őssziparosság jókívánságait. Ezévbén sokféle rendelet lát napvilágot, melyeket érdekcsoportonként elnökség a jegyzővel ismertet a szakcsoportok tagjai előtt. 1935. július hó 3-án látogatásával tisztelte meg a testületet dr. Vének János, a pécsi Kereskedelmi és Iparkamara főtitkára, aki résztvett az előljárósági ülésen, mely alkalommal értékes felszólalásában rávilágított az ipartörvény egyes szakaszaira, melyek sürgős módosításra szorulnak. Az 1932. évi törvényt is módosítani kell. Híve az ipartestületek központosításának. Bornemissza Géza iparügyi miniszterré történt kinevezése alkalmából, a testület vezetősége táviratilag üdvözölte. Szeptember 22-én a testület rendezésében Mohácson tartották a Baranyavármegye

körzeti ipartestületek nagygyűlését, az Iparosok Olvasóköri-
ben. Megjelenik a pénzügyminiszter rendelete a tatarozási
adókedvezményekről, mely tetemes munkalehetőséget jelent
az építő és ezzel kapcsolatos iparágaknak. Az elaggott ipa-
rosoknak a szikásos karácsonyi segélyeket kiutalják.

1936. évi közgyűlésen Schmidt Lajos elnök beszámo-
lójában többek között a kisiparosságot érintő kormányintéz-
kedésekről tesz említést, nevezetesen az új közszállítási
szabályzat, hadellátás a fedezettel nem rendelkező kisiparo-
soknak, IOKS kölcsönök, közeljövőben megjelenő új ipar-
törvéynovella stb. Választások során elnökké Schmidt Lajos
választatott meg. 1936. március hó 28-án az ipartestületen
tartott rendkívüli előjárósági ülés keretében ünnepelték Schmidt
Lajos elnököt és Dobszay Mátyás előjárósági tagot, akik az
Ipartestületek Országos Szövetségétől kitüntető oklevelet kap-
tak. Éva László közigazgatási tanácsnok magasszárnyalású
beszédben méltatta a kitüntetettek érdemeit. Az ipartestületek
körzeti gyűlése Baranyaszentlőrincen tartatott, melyen testü-
letünk kiküldöttei vettek részt. A pécsi ipartestület 50 éves
fennállásának díszközgyűlésén testületünk szépszámu küldött-
séggel volt képviselve. Megjelent az új ipartörvéynovella,
mely sok-sok üdvös újítást tartalmaz. Gyakorlatban kissé
nehezen kezelhető, mert tele van a régi törvényszakaszokra
való hivatkozással. Ennek folyamán képpen a pécsi kamara
testületünknel felrendelte a mestervizsgáló bizottságok meg-
alakítását. Móriács város képviselőtestülete, testületünk elő-
terjesztésére lezárította vasárnap és ünnepnapokon a szigetbe
való átkelési díjat. Az iparügyi minisztérium sorozatosan elren-
deli az ipari munkások munkabérmegállapítását. Az elszegénye-
dett iparosok között a testület 200 P karácsonyi segélyt folyósít.

1937. év folyamán Mohács városa nagyobb szabású ipari,
mezőgazdasági kiállítást és vásárt rendez. Felkéri a testület
vezetőségét, hogy az ipari kiállítás rendezésében legyenek
segítségére. Az ipartestület 1937. március hó 14-én alakuló
közgyűlést tart. Éva László polgármesterhelyettes előterjeszti,
hogy az iparügyi miniszter az ország egész területére elren-
delte az ipartestületi hálózat kiépítését. Ennek során a Mo-
hácsi Általános Ipartestület területi beosztása a következő: Mű-
ködési terület: Mohács, Hercegszabar, Kölked, Lánycsók,
Udvar, Bar, Himesháza, Cselegörcsöny, Cseledoboka, Sombe-
rek, Szür, Püspömmárok és Kisnyárad. Az új megalakulás meg-

történt. Ezzel kapcsolatban ismertetik az új alapszabályokat, megválasztják az új tisztikart, előljárósági és számvizsgálóbizottsági tagokat. Elnök Schmidt Lajos országgyűlési képviselő, aki székfoglaló beszédében részletesen foglalkozik a bekapcsolás jelentőségével, mely egyszersmind úttörője lesz a kézművesiparosság jövőbeli fejlődésének. A közgyűlés felhatalmazást ad előljáróságnak, hogy Grein Ferenc volt környéke ipartestületi jegyzőt a testülethez aljegyző-pénztárnoki minőségben megválassza. 1937. évi április hó 25-én tartott előljárósági ülésen, amelyen már a vidéki előljárósági tagok is megjelentek, Schmidt Lajos elnök őszinte iparostársi szeretettel üdvözlöi az előljárósági tagokat. A 12 község bekapcsolásával a jegyzői hivatal is megfeszített munkával dolgozik azon, hogy a felhalmozott adminisztrációban fennakadás ne történjék. Az iparügyi minisztérium külön osztálya: az Ipari Tanfolyamok Országos Vezetősége, a kamarák útján elrendeli az ipari tanfolyamok megrendezését. Legelsőbben tartott tanfolyam Mohácson a lánghegesztő tanfolyam. A tanfolyamot meglátogatta Gaul Károly miniszteri tanácsos, dr. Vének János főtitkár és dr. Orbán István kamarai titkár kíséretében. A tanfolyamok szegénysorsú hallgatóinak segélyezésére a pécsi Kereskedelmi és Iparkamara 250 pengő segélyt utalt ki az ipartestület vezetőségéhez. Az előljáróság aljegyző és pénztárnok tisztségére megválasztotta Grein Ferencet, aki már hat év óta végez ipartestületi teendőket. Megszervezik az asztalos és férfiszabóipari szakrajztanfolyamokat, melyek iránt nagy érdeklődés mutatkozott. Az ipari tanfolyamok országos vezetője, Gaul Károly miniszteri tanácsos a tanfolyamokat városunkban már másodízben látogatta meg. A testület hűségese kézbisítője meghalt, aki 29 éven keresztül kifogástalanul végezte a reábizott munkát. Az állás betöltését özv. Peszt Ferencnének ajánlották fel. A mohácsi ipari kiállítás a várokozáson felül sikerült. Szépszámú díjak kerültek kiosztásra, mely fényes bizonyítéka a mohácsi ipar magas fejlettségének. Az ipari tanfolyamok céljaira Mohács város polgármestere minden alkalommal ingyen helyiséget és a szükséghez mérten világítást és fűtést bocsát rendelkezésre. Az iparügyi miniszter id. Stollár Ferenc asztalosmestert oklevéllel tüntette ki.

Az 1938. évi közgyűlés keretében Schmidt Lajos elnök visszapillantást vet az elmúlt év eseményeire és megállapítja, hogy Bornemissza Géza iparügyi miniszternek kiadott számos

rendelete kedvezőbb mozgási szabadságot és légkört biztosít a kézművesiparosoknak. Átadják Kohn Manó szappanmesternek a minisztertől érkezett elismerő iratot, míg Janó Imre kéményseprőmesternek a Kéményseprők Országos Egyesülete által adományozott díszoklevelet. Grein Ferenc aljegyzőt állásában véglegesen elbocsátották. Előkészületek folynak a cipész és nőiszabóipari szakrajtanfolyam megszervezésére.

1938. július hó 2-án tartott díszközgyűlés keretében ünnepelték Schmidt Lajos elnök elnöki működésének tízéves évfordulóját. Az ünnepi beszédet Rubint József alelnök mondotta. Schmidt Lajos elnököt a nagyszámban megjelent tagok szeretettel ünnepelték és szerencsekívánatokkal halmozták el. 1938. november havában tartott előljárási ülésen Schmidt Lajos elnök megemlékezik a nagy történelmi eseményről, amely a Felvidék magyar lakta területeinek Magyarországhoz való visszacsatolását eredményezte. Megalakították a kovács, bognár és férfiszabó alkalmi közszállítási csoportokat. Kamarái tagokká megválasztottak: Schmidt Lajos, Rubint József és Páncsits Márk.

1939. év a bizalom jegyében indul. Sokféle reform vár megvalósításra. Az iparosok aggkori biztosításához szükséges munkálatokat ez év folyamán megkezdik.

Az ipartestület hosszú évtizedes működésének ideje alatt a mohácsi járás főszolgabírósága és Mohács megyei város polgármesterétől, mint felügyelő hatóságoktól, mindenkor szíves és megértő támogatásban részesült.

A testületnek a pécsi Kereskedelmi és Iparkamarához fűződő szoros kapcsolata, nagyban elősegítette a testület egészségese fejlődését.

Az Ipartestületek Országos Központja országos viszonylatban hatásos védelmezője és szószólója a kézművesiparosoknak.

A helyi sajtó (Mohácsi Hírlap) szerkesztősége mindenkor lelkes szócsöve volt az iparosügyeknek és lapjában készségesen adott helyet az iparosérdekű cikkeknek.

* * *

Ötven év elmúlt. Szilárd hittel, erős akaratú, vállvetett munkával előre nézve, de a múlt tanulságait sohasem feledve indulunk Ipartestületünk második ötven évének ismeretlen útjaira és ha a mi hitünk lángja szertehullik minden csüggesztett iparosunk lelkébe, úgy nem végeztünk hiábavaló munkát és szorgozott erővel vállaljuk továbbra is a magyar kálvária rögös útján iparostáborunk vezetését... a magyar Feltámadásig.